НОВА РАДА

Тимчасові умови передплати на 1918 рік.

на 9 міс.	на 8 міс.	на 7 міс.	на 6 міс.	на 5 міс.	на 4 міс.	на 3 міс.	на 2 міс.	на 1 міс.
—	—	—	—	—	—	24 р.	16 р.	8 р.

Передплати приймаються тільки з 1-го числа кожного місяця. — За зміну адреси 50 коп. (при зміні докопче прикладати стару адресу).

Адреса редакції й контори:

У КИЇВІ, ІНСТИТУТСЬКА, 22.

Телефон редакції 64—80. Почт. скринька № 373.

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМИЧНА Й ЛІТЕРАТУРНА.

Виходить що дня, окрім понеділків і днів після великих свят.

Умови друкування оголошень:
На I сторінці: 3 карб. — коп
На IV „ 1 „ 75 коп
за 1 рядок в 1 шпальту петіта за кожний раз.

Особам, що шукають праці за оголошення небільше як в 3 рядки в шп, 1 карб. 75 коп. за 1 раз.

Контора відкрита від 10—6 год. дня

Ціна окремого № у Києві 35 к.
В провінції і на вокзалах 35 к.

№ 140. Середа, 14 (1) серпня 1918 року. № 140.

Літній театр купецького зібрання. Дирекція Колесниченко.
Т-во укр. арт. під орудою ЄЛИСИВА
Сьогодня у середу 14-го серпня **Наталка Полтавка і Українські співи.**
15-го Циганка Аза, 16-го Не убій, 17-го Запорожський клад і бувальщина, 18-го Панна Штукарка і Вечерниці.

КИЇВСЬКИЙ СОЮЗ УСТАНОВ ДРІБНОГО КРЕДІТУ
„СОЮЗБАНК“
істнує з 1907 року.

По вкладках і ріжних зобовязуваннях, крім основного капіталу, забезпеченням являється відповідальність до 300.000 сільських господарів—членів союзних кооперативів.

:: Союз приймає :: ріжного роду вкладки
і платить од 4% до 6% річних

Вкладаючим готівкою забезпечується видача також готівкою.

Крім звичаєвих місць ПРИЙМАЮТЬСЯ ПЕРЕВОДИ І ВИДАЮТЬСЯ АКРЕДИТИВИ НА ПЕТРОГРАД, МОСКВУ І РОСТОВ.

ОПЕРАЦІЇ ПРОВАДЯТЬСЯ од 9½ до 2 дня ІНСТИТУТСЬКА № 3, власний будинок.

964

Київський Державний Український Університет
в складі 1 і 2 курсів іст.-філ., фіз.-мат. та прав., 1 курса медичн. Прийм. особи обох полів, які скінч. сер. школи. Подробиці щоденно, крім свят, 3—4 г. в Міністр. Освіти (департ. вищої школи), Терещ. 2 де прийм. прохання до вступу до університету. 4—0902—3

„Київська жіноча вчительська семинарія імени К. Д. Ушинського.
Прийом в 1 кл. по конкурсу атестатів вищої початкової школи до 1 вересня. Семинарія українізується. При семинарії спільне помешкання, плата за помешкання в котрім 150-200 карб. у рік без їжи. Докладні умови в канцелярії (В. Дорогожицька 54)“ 3—1010—3

Оголошення.
Брацлавська Повітова Народня Управа запрошує на посади: завідуючого шкільним відділом (людину з вищою освітою, знайому з шкільними справами)-платня по умові, інспекторів та вчителів для вищих початкових шкіл.
Прохання надсилать по адресі: Брацлав на Поділлі, Повітова Народня Управа. 3—1013—1

Українська мова в діловодстві
Бажаючи допомогти скорішому переходу в діловодстві державних установ од російської мови до української київський оддiл т-ва Т. І. Гаген замовив спеціяльні додаткові українські літери для пишучих (друкарських) машин усіх систем і ці літери вже одержано.
Переробити машину (наділивши додатковими літерами: ї,є,ґ) можна в спішних випадках протягом 5 год.
Адреса: Київ, Миколаївська 9 д. Гінзбурга. Телеф. 14-07. 4—955—3

Міські початкові школи
відкривають прийом дітей з 15-го по 24-те серпня з 10 год. ранку до 2-ї год. дня. 2—1016—1

Відділ Народньої Освіти
Київської Міської Управи запрошує на вакантні місця шкільних лікарів (12), зубних лікарів (4), і консультантів (одного по очних хвор., одного по нашкірн. одного по горловим ушним хвор.) осіб маючих теоричну підготовку і практичний досвід в одповідальних обставах. Платня шкільним лікарям 400 карб. зубним 250 карб., консультантам 350 карб. у місяць. Прохання адрес. в відділ народної освіти (будинок міської публічної бібліотеки Олександрівська № 14-б. 2—1015—1

Шукаю посаду смотрителя лікарні. Служу три роки завідуючим в. епидемічних відділах. Українську мову знаю.
А. Сологуб зав. Андрушівським сан. епідем. відділом ст. Бровка Київ. губ. 2—0891—1

Київ, 14 (1) серпня 1918 року.

Краєчок завіси. Наша преса мало віддає тепер уваги селу, а що й віддає, то освітлює селянське життя дуже одноб'ічно. Причина цьому не в недостачі доброї волі, а в инших обставинах, через які величезний матеріял з сільського життя читають самі тільки редактори, складаючи його потім до редакційних архивів... І про ті секрети поліпшення, які у всіх на устах, преса мусить мовчати, удаючи, що нічого нема особливого і все як найкраще одбувається в нашому найкращому з світів.

Краєчок завіси з нашої дійсности підіймає обіжник п. міністра внутрішніх справ, який нині подаємо за одеськими газетами. „У багатьох місцевостях,—пише між иншим п. міністр до губерніяльних старост,—все ще й досі провадять свою діяльність удержувані на приватні кошти карательні загони, які чинять ґвалтовні речі. Вважаю за необхідне негайно спинити таку діяльність карательних загонів, бо вони без потреби тільки дратують людність“. І далі п. міністр рекомендує місцевим адміністраторам *справедливі* претенсії землевласників задовольняти, але тільки *„на основах законности“*.

Нагад дуже і дуже не зайвий. Відомо бо, що слідом за хвилею самочинної й руїнницької „соціялізації“, коли маєтки і праця людська йшли з димом або розбиралися анархистичними способами — пішла така сама одворотня хвиля втихомирення. Люде, що потерпіли од „соціялізації“, руками нанятих загонів не тільки вертали свої збитки—звичайно, „з походом“— а допускалися навіть помсти, жертвами якої роблено не тих, що були винні, а або всю людність того чи иншого селища, або як-раз невинних. бо винні, знаючи гріх за собою, поспішалися накивати п'ятами, лишаючи на розправу тих, що гріха не почували і, значить, могли не боятись, що на них упаде одповідальність. Але звичайно вона як-раз і не розбірала винного й невинного і карала всіх за вину одиниць. Не кажучи вже про те, що тут сторона виступала суддею у власній справі і сама ж доконувала присуду, сама ж являлась і местником—така практика носить у собі всі ознаки найгіршої анархії. Бо коли не можна попускати на грабунок, погроми та розрухи, то так само не повинно бути насильства з другого боку, таких само грабунків та самочинних контрибуцій, а надто коли вони падають на всіх, не одрізняючи винного од невинного. Для держави все одно—анархія знизу, чи анархія зверху: однаково підкопує вона самі основи державного буття і, як зазначає цитований обіжник, „без потреби тільки дратуючи людність“, замісць утихомирення кидає тільки мові искри в солому.

Тепер нарешті голосно вимовлено те слово, яке у всіх було на устах, але далі уст не йшло. І треба намагатись, щоб слідом за словом почалося діло, тобто рішуча боротьба з анархією,—всякою анархією, в першу голову з тією, що „без потреби тільки дратує людність“. Їй треба нарешті зробити край,—і справді негайно і всіма засобами.

В політичному хаосі.

Звичайно хто не рахується, або хто не хоче рахуватися з національним відродженням українського народу, хто пособляє навіть ворожим елементам втягнути його знову в чуже ярмо—той „корінь опозиції“ на селі проти гетьмана і німців знайде в „славянській расі“ („Kölnische Zeitung“ ч. 719.), в борсанні та крайностях цього народу, у якого, по віковій неволі—чуття бере гору над розумом.

І нарікання німецької преси на „25-ти міліонову мужицьку народність“, якій „бракує“ німецької культури, будуть до того часу безпідставними, поки реставратори української держави самі не вдаруться в груди—і зрозуміють, що „українського питання не можна рішати мечем“, а тільки далекоглядною політикою.

А час не жде. Нова війна, чи новий фронт насувається прудким темпом. А мірятись з ворогом, не маючи забезпеченого тилу—ніяк не можна. І рішення цього питання є найближчим завданням тих, до кого воно належить.

В. Іваненко.

Світовий скандал.

Справа з українськими гімназіями в Київі остаточно вияснюється: помешкаників для них нема. Міністерство освіти виявило—мало сказати: байдужність а просто злочинне нехтування до цієї справи. Всі можливі помешкання воно взяло під високу свою оборону, користуючись найскрупулезнішими причинами. Так, частину першої гімназії не можна дати для української гімназії, бо там живуть... „сестри милосердя“,—cur, quo modo, quibus auxilibus живуть і чи довго житимуть—не звісно. Левашовського пансіону теж не можна, бо там кватирі аристократичних вихованок та класних дам. Олексієвського захистку не можна, бо там кілька дворянських вихованців перебуває. Аристократичні все, як бачимо, помешкання для демократичної гімназії. Шукаючи відповідного помешкання, міністерство запропонувало—не смійся, читачу,—казарму на Львівській, і то не цілу казарму, а кілька кімнат в суміш з звичайними казармекними мешканнями. Учні української гімназії, на думку міністерства, можуть і в казарменних обставинах добре вчитись. „Для хахлов і такой Бог бряде“,— це ще старий Квітка знав.

Очевидно, це вже просто знущання. Але воно показує, що комусь треба того, щоб українських гімназій не було. І їх видко, не буде.

Так і запишемо. В столиці української держави нема місця для українських гімназій. Є місце для всіх російських чиновників, яким назустріч так біжать навипередки, що навіть наперекір усяким божеським і людським законам реквизують їм помешкання. Є місце для всяких інституцій усяких народів, для всяких шкіл, для кого і для чого хочете, аж до інтернату „сестрам милосердя“, які хто зна чому „реквизували“ собі шкільне помешкання і звідти „не хочуть“ (певна річ!) виходити. Є місце... Для „мужицьких“ же гімназій нема. І не жди—не буде!

Це треба нарешті поставити ясно і запитати голову найвищої судової установи, що „совмѣщаетъ“ з цією посадою ще й керування народньою освітою: як він може лишатися на своєму одному й другому місці, коли те, що у його перед очима твориться, не має иншого йменння, як—світовий скандал?...

Ромул.

Помалу поспішаються.

Нарешті й міністерство продовольчих справ спромоглось видати наказ про обов'язкове знання української мови та вживання її в листуваннях як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. М. п. с. також не хоче одставати від инших міністерств і навіть де в чому попереджає їх. Ні одне міністерство не приписувало,— принаймні я про це не читав у газетах,—що „прохання про призначення на посаду писані не на державній мові повертати без розгляду“, або „що підписування неграмотно писаних (по українськи) паперів лежить на відповідальности“ тих хто підписує їх, а м. п. с. наказує, просто вимагає всього цього.

Прочитавши нашвидку наказ, здається, що співробітників не на жарт таки збіраються примусити вивчитись української мови і грамотно писати папери; почуваєш, що тут не жартують; що тут, коли не володієш пером і словом на українській мові, то можуть усунути з посади. Таки хочеться сказать: легше, легше, не дуже так, а то закричать.

Але це тільки спершу так здається і зовсім вже не такий страшний отей наказ, яким його склали. Прочитайте уважніше його і спитайте себе: а до якого часу я повинен вивчити українську мову, після котрого не маю вже права відмовлятись, що, мовляв, не знаю її? Ні до якого. Вірніше—безсрочно. В наказі такого терміну не зазначено. А це значить, що я себі можу любісінько сидіти в міністерстві безсрочно, до „возсоздания единой“, помаленьку собі вчитись української мови практично— складаючи офіціяльні папері на державній мові—і за це ще й платню одержуватиму. Наслідком такого практичного вивчення української мови буває те, що міністерство розсилає на місця негайні телеграми, а з місць відповідають: будьте ласка, повторіть телеграму „на полтавскомъ нарѣчіи или на русскомъ языкѣ“, бо ми не розуміємо, а місцеві українці відмовляються розшифрувати телеграму, бо таке-ж не розуміють. І дійсно не розуміють і навіть, як би й хотіли зрозуміти, то не зрозуміють, бо то тільки чорновик, вчення, то „диктовка“.

Прочитайте ще раз отей „страшний“ наказ і спитайте себе: а як я просто не хочу вчити, знати української мови, що тоді, невже звільнять? —Звичайно, ні. Де ж таки коли було, щоб вас, що приїхали з Петрограду, що натерпілись стільки лиха від большевиків, що навіть спали на тілі на два пуди поки добрались до нас (є й такі), щоб вас „специялиста“ з Московщини тільки „специялисти“ й їдуть) та усунути з посади? Та ні, ні, голубе мій, заспокойтесь, вас не увільнять, адже ми тута майже всі гості, „петроболотці“, то хиба ж не для того, щоб ви знову поправились на два пуди; в наказі, у самому його кінці приставили § 5 „У випадках звертання по службових справах осіб, які державною мовою не володіють, належить відповідати на мові, яку ця особа розуміє“. Коротко, але ясно. І сіно ціле і кози ситі“.

Таким чином виходить, що і треба володіти пером і словом на українській мові і не треба. Словом: хто, як хоче, а окрім того ще й певного терміну не зазначено, коли ніхто з співробітників не повинен відмовлятись, що не знає української мови.

А коли такого терміну не зазначено, то всім відомо, що то значить. За прикладами не треба далеко ходити.

Те саме М. П. С. вже пять місяців мало не що дня розсилає наказ, обіжники, телеграми ріжним „харчкомам“, що вони повинні „негайно“ ліквідуватись, „негайно“ передати усе майно, а особливо мішки хлібному бюро, а в кінці инколи приписується, що „хлібконтори“ мають право, коли їх не послухають, звертатись за допомогою до місцевої влади. За останній час вже втомились писати „негайно передати“, а може й міяково стало, що їх не слухають, то й почали писати „не одволікаючись пропонуєм передати мішки“. Ох, оці вже мішки! Скільки вони крови зіпсували тому, що „сидить“ на мішках?

І що ви думаєте, оте „негайно“, „не одволікаючись“, що протягнось не гаючись пять місяців, помагає?— Звичайно, ні.

Мішків не тільки не передали, а навіть ще й досі харчкоми їх не полічили. Мішки ж тепер складають велику цінність, велике багацтво, бо експорт борошна за кордон повинен йти в мішках. І ось українська держава щей досі не знає, чи є у неї мішки, де вони, скільки їх і які. Вже й „хлібконтори“ почали благати міністерство, щоб призначити „харчкомам“ строк, до якого повинно передати їм мішки, бо тоді можна буде або притягти неслухняних до відповідальности або примусити їх иншим способом передати мішки, а так що з того, що пишуть „негайно“, „не одволікаючись“?—„А Васька слушает, да ѣст“.

Прочитавши отой наказ, тай ду-

маю собі: то це значить мій завідуючий відділом, віце-директор, директор, товариш міністра, міністр будуть на паперах писати резолюції на українській мові? то це значить вони не будуть вже мені давати папери перекладати „съ общепонятнаго, общерусскаго языка“ на українську мову? а він же отой „общепонятный общерусскій языкъ“ та таким робиться „непонятнымъ“, коли почнеш з його перекладати, що просто біда; то це значить і державне хлібне бюро буде вже писати до нас українською мовою, бо воно ж—міністерський орган; то це значить і пан міністр вивчиться української мови і не буде вже промовляти до співробітників на „полтавско московскомъ нарѣчіи“, то це зна... ой, вибачайте, я й забувся, що так приставлено § 5.

Галін.

„Неосуществимыя“ бажання.

В № 135 „Кіев. Мысли“ від 11 серпня надруковано досить цікаву розмову міністра юстиції Романова з співробітником цієї газети. Міністр юстиції перш над усе звернув увагу на „ненормальное состояніе института мировыхъ судей“.

Певно, що в інституті мирових суддів „не все обстоить благополучно“ певно, що не-де-куди обрано на суддів не досить відповідальних людей, але я все ж таки не можу з'ясувати собі слів міністра, який сказав: „Мнѣ приходится многихъ изъ выборныхъ мировыхъ судей въ виду полной ихъ непригодности и неподготовленности къ отправленію судейскихъ обязанностей просто увольнять“ (курсив мій). Цікавлюсь знати, на яких підставах можливо п. міністрові, як не як, а *обраних* суддів „просто увольнять?“ Про свіжеспечений в міністерських комісіях закон „разъясняющій“ деяку категорію судів—я вже знаю, про „одворотні“ заходи і „повернення“ те ж знаю, але про закон, на підставі котрого можна було би п. міністрові суддів, та ще й обраних людністю, „просто увольнять“—я ще не чув.

Торкнувшись питання про українську мову в судових установах міністр юстиції рішучо заявив, що „немедленный переходъ на украинскій языкъ едва ли возможенъ. Просто потому, что это неосуществимо. А на погляд п. міністра це „неосуществимо“ через те, що 1) „большинство судебныхъ дѣятелей хотя и понимаетъ украинскій языкъ, но не владѣетъ разговорной рѣчью вполнѣ свободно“, 2) „дѣйствующіе у насъ російскіе законы не переведены на украинскій языкъ“, 3) „кромѣ того затрудненіе вызвало бы и отсутствіе украинской терминологіи“. Міністр при тому зазначив, що „на первыхъ порахъ“ далі внутрішньої „переписки“ в судових установах, і то „постепенной“, йти „не представляется возможнымъ“.

Згожуюсь певно з тим, що ламатися в двері що-до українізації суду не можливо, але й помагати ворогам в зміцненні їхніх позицій тим більш не годиться. Дивно, що міністр не хоче бачити навіть живих прикладів. На очах у міністра—історія і діяльність нокійного київ. апеляційного суду, де справи, в тім числі і дуже-дуже трудні, вирішалися на мові українській і жадних перешкод ніякій з сторін у процесі це не робило; правосуддю мова українська а ні трохи не перешкоджала: це я кажу, як суддя бувшого і живцем похованого апеляційного суду; про це мені й моїм товаришам-суддям не раз засвідчували і самі сторони в процесі, і адвокати.

Але коли більшість судових діячів, як це підкреслює п. міністр, не знає мови української, то, здавалось би, треба тих, що знають мову, залучати до судової роботи, а не відкидати, не відбивати від неї. На далі-ж ми, на жаль, бачимо, як, напр., ціла українська судова установа, як київський апел. суд касується, а судді-українці, які знали мову викидаються на вулицю, а за місць їх повертаються на попередні посади російські судді, які мови не знали та і певно й знать не хочуть і які одразу повели все діловодство і судівництво на мові тільки російській. Це все трапилося не в Тмуторакані, а в Київі на підставі нового закону про судові палати, під редакцією якого мається підпис „за міністра юстиції“ д. Романова. Далі: київські апеляційні судді не чекали того часу, коли всі XVI томів російського своду законів—бо всі вони у нас ще „дѣйствуютъ“—будуть перекладені на мову українську; це їм не перешкоджало все-таки вести суд мовою українською. Чекати ж того часу, коли XVI томів російського своду законів будуть в українському перекладі—значить нічого не чекати, бо цілком ясно, що цього ніколи не буде: адже-ж здається, ми живемо в українській державі, яка повинна творити своє право, а з инших прав робити тільки рецензії. Чи може, ми й зараз збіраємось жити тільки чужим розумом, а суд чинити, як це було і „въ доброе, старое время“, тільки по вказівкам російського правительствующаго, представниками котрого і ми не бідні?..

Що ж торкається правничої термінології, то хоча вона ще і остаточно „не установилася“, але безумовно її установить саме реальне життя, судова практика, а не той або инший відділ, або департамент міністерства юстиції. Теоретично і науково її повинно розробляти, але чекать того часу, коли вона остаточно „установится“ це значить перевертатися в страуса і ховати голову під крило. В академії наук буде засідати князь Дундук, а в судах буде панувати сама московська мова.

Така заява, яку зробив з приводу цього питання співробітникові російської газети український міністр юстиції може лише сприяти ще більшому зміцненню ворожих українському суду позицій. Коли офіціяльний представник відомства говорить про „неосуществимость“ за наших часів судівництва на Україні мовою українською, то це надає тільки сили тим елементам, які давно вже ширять чутки, що мова українська це щось... тимчасове, випадкове і що все нарешті лишиться по старому. На що ж зміцняти ворожий стан і лити воду на колеса ворогів українства?

Р. Лащенко.

В МІНІСТЕРСТВАХ.

Закон

ухвалений радою міністрів про зміну, доповнення і скасування де-яких артикулів статуту про пашпорти.

На зміну, доповнення і скасування відповідних законів постановити: 1 збірати на користь скарбу за бляки свідоцтв на проживання в межах української держави заготовчу вартість в такому розмірі:

а) за пашпортні книжки по 3 карб. за кожну книжку.

б) за инші бляки свідоцтв на проживання—50 коп. за кожний виданий бланк.

2. Збірати на користь скарбу з кожного закордонного пашпорту, не обмежуючи числа осіб, зазначених в пашпорті, за кожне півріччя платню в такому розмірі: а) за заготовчу вартість пашпортної книжки 5 карб. і б) за виданий пашпорт 20 карб.

3. Арт. 179, примітки 1 і 2 до арт. 200, арт. 201 і арт. 203 стат. про пашпорти (св. зак. XIV до продовж. з 1913 р.) скасувати.

Закон цей перевести в життя з 15-го серпня 1918 р.

Голова ради міністрів Лизогуб.
Мін. фін. Курило.

Постанова

ради міністрів про організацію громадських робіт і про асигнування 2557,535 карбованців на ці роботи.

1) Для відтримання безробітних організувати громадські роботи.

2) Необхідні для організації громадських робіт позички видавати органам місцевого самоврядування на загальних підставах, які встановлені законом від 25 червня 1918 року про відкриття кредиту в 80,000.000 карбованців на видання позичок земствам та містам.

3) Видаткування сум, які відпущені на громадські роботи, органами місцевого самоврядування повинно переводитися під контролем м-ва внутр. справ котре має догляд за тим, щоб ці суми місцевими установами були витрачені тільки на ті роботи, на які їх відпущено.

4) Роботи повинно переводити під контролем м-ва праці, яке стежить, щоб органи місцевого самоврядування притягали до праці безробітних, при участи в притягненню їх місцевих бірж праці.

5) На громадські роботи асигнувати з коштів державної скарбниці а) київському міському самоврядуванню 150,000 карбованців на закріплення Андріївської горки, б) ніжинському міському самоврядуванню 56,000 карбованців на роботи по будуванню мостів через р. Остер, в) міністерству шляхів 2,000,000 карбованців на розробку кам'яних кар'єрів в селах Лозовики і Селище. г) Лісовому департ. міністерства зем. справ 51,535 карбованців на зміцнення місцевости біля могили Т. Шевченка. д) Волинському губ. земству на розробку колод і пиляного дерева для відбудування поруйнованих будинків—300,000 карбованців.

Гол. ради мін. Лизогуб.
Мін. праці Вагнер.

Постанова

про доставлення в місячний термін в митні установи української держави закордонних товарів, які не були свого часу оплачені митом.

1) Всім особам і інституціям, які мають торговельну професію та торговельне посередництво і у яких є деякі закордонні товари, свого часу не оплачені митом, пропонується на протязі місяця з дня оголошення цієї постанови в „Держ. Вістнику“ доставити ці товари до одної з митниць української держави для перегляду, оплати матом, а в наложних випадках—для таврування. Після цього зазначені товари по постановах митниць, буде повернено власникам їх без перешкод, незалежно від виданих по військових обставинах постанов про заборону привозу та вивозу деяких товарів для внутрішнього споживання.

2) По скінченню вищезазначеного терміну до чужоземних товарів, неоплачених митом, які знайдено буде в межах української держави, будуть пристосовані в повній мірі всі карні постанови митного устава (т. IV св. зак. вид. 1910 р.) про пачкарство.

3) З дня оголошення у „Держ. Вістнику“ цієї постанови, торговля неоплаченими митом товарами безумовно забороняється і до всіх випадків продажу цих товарів будуть пристосовані постанови про пачкарство (св. зак. IV вид. 1910 р. уст. мит. арт. 1045 і слід.).

Гол. ради Лизогуб.
Мін. фінансів Курило.

В справі підручників для шкіл.

На складі міністерства народньої освіти мають бути такі шкільні підручники і приладдя. З 1-го вересня: „Початок“ (букварь) Черкасенка. „Рідна школа“ (читанка) 1-ша част. Черкасенка. „Рідна Школа“ (читанка) 2-га част. Черкасенка. „Задачник“ Я. Чепіги 1-ша част. „Задачник“ Я. Чепіги 2-га част. „Задачник“ до початкового курсу аритметики П. Бесараба част. 1-ша (для 1 і 2 року навчання). „Граматка“ (букварь) Б. Грінченко. „Збірник“ алгебраїчних задач. Н. Шапошникова і М. Вальцова. З 1-го жовтня: Букварь „Ярина“ А. Веронця. Мапа України розм. 210 70 сант. Географичний атлас М. Кордубн. З 1-го грудня: Систематичний курс аритметики В. Шарко. На всі зазначені підручники, мапи і атлас видавничий відділ міністерства освіти тепер же приймає замовлення на таких умовах: 1) в замовленні повинна бути точно зазначена кількість примірників кожного видання. 2) заказчик при замовленні повинен надіслати видавничому відділові міністерства: а) 50 коп. од кожного примірника замовленого підручника, б) 1 карб. 40 коп. од кожного примірника географичного атласа; в) 4 карб. 50 коп. од примірника мапи України. На останню суму, що належатиме міністерству за замовлені підручники, мапи і атлас накладатиметься платня при виконанні замовлення. На гуртові замовлення знижка 20%. Пересилка й упаковка коштами заказчиків. Гроші й листи надсилати на адресу: Київ, Терещенківська 2. Видавничий відділ міністерства освіти.

З ч. задачника Верищагина.

Видавничий відділ міністерства освіти замовив спішно перекласти на українську мову для негайного видання третю частину задачника Верещагина, через те, що досі нема аритметичного задачника для останньої частини курсу аритметики—після дробів (для вищ. почат. і середн. шкіл) і разом з тим повідомив, щоб хто з українських авторів склав і мав видати такого підручника.

Курси в Глухові.

Департамент нижчої освіти повідомляє, що 12 серпня б. р. одкриваються у м. Глухові курси для вчителів нижчих початкових шкіл м. Глухова та Глухівського, Путивльського, Рильського, Гайворонського й Новосиольського повітів.

Прийом припинено.

Департамент нижчої освіти повідомляє, що прийом на курси для вчителів нижчих початкових шкіл у м. Київі вже припинено.

В справі всеукраїнського з'їзду бібліотекарів.

В середині вересня, а саме 8/IX—12/IX ц. р. скликається всеукраїнський з'їзд бібліотекарів, який повинен вирішити багато питань, що виникли в зв'язку з поширенням українського культурного руху. Проте мати певні зносини зо всіма зацікавленими бібліотеками й особами, через сучасні обставини, майже зовсім не можливо. Тому то ініціативна комісія по скликанню з'їзду, не може звертатись до кожного бібліотекаря особисто, але виключно до тої невеликої кількости, яка дала про себе повідомлення.

Одже-ж бажано було-б повідомити по можливости широкі кола громадянства взагалі і з'окрема фаховців, про ту працю, яку по нижчеприкладеному програму, виробленому організаційною комісією, повинен зробити з'їзд.

Осіб, бажаючих прочитати на з'їзді доклади, прохають заздалегідь надсилати їх до бібліотечно-архивного відділу (Бібіковський бульвар 14) з написом „до з'їзду бібліотекарів“.

Програм всеукраїнського з'їзду бібліотекарів поділяється на такі відділи: 1) стан і потреби бібліотечної справи на Україні; 2) керування бібліотеками; 3) правовий стан бібліотеки; 4) техника бібліотечної справи; 5) бібліотечний персонал; 6) культурно-просвітні інституції при бібліотеках.

Повноважними представниками на цьому з'їзді мають право бути діячі бібліотечної справи, які представляють мандат (посвідчення) від земств, військових самоврядувань, спілок, кооперативів, учених і культурних товариств („Просвіт“), громадських бібліотек. Членами з'їзду з дорадчим голосом можуть бути всі особи, які працюють по бібліотечних справах і взагалі цікавляться питаннями бібліотекознавства. Членських внесків не буде. Для приїжаючих позноважних участників з'їзду, буде влаштовано інтернат, при чому всі бажаючі користатись інтернатом повинні заздалегідь офіціяльно попередити про це не пізніш 5-го вересня ц. р.

Міністр внутр. справ про карательні загони.

Одеські газети подають текст телеграфного обіжника, що розіслав усім губерніяльним старостам новий міністр внутрішніх справ, п. Кістяківський:

„З виданням статута тимчасових земельно-ліквідаційних комісій, установлено законний порядок що-до повернення збитків, які мають землевласники, і повороту одібраних у них маєтків, а також інвентаря. Тим часом у багатьох місцевостях все ще й досі провадять свою діяльність удержувані на приватні кошти карательні загони („отряды“), які чинять ґвалтовні речі. Вважаю за необхідне негайно спинити таку діяльність карательних загонів, бо вони без потреби тільки дратують людність. Одповітових старост вимається, щоб вони удовольняли справедливі претензії землевласників на основах законности в тих випадках, коли селяне чинять розрухи й допускаються самовольних виступів. Прошу вдатися до найенергійніших заходів“, („Од. Нов.“).

До видавничого відділу міністерства освіти.

Міністерство освіти підписало з Всеукраїнською учительською спілкою умову на видання св. Євангелія на українській мові з малюнками, згідно вказівкам комісії по розгляду підручників по Закону Божому, в кількости 100000 примірників. Це Євангеліє Всеукраїнська учительська спілка повинна видати і пустити в продаж не пізніще 1 го листопада цього року.

Міністерство освіти підписало умову з К. О. Андреєвим і В. П. Румянцевим на видання двох мап півкуль і Европи по 50.000 примірників кожної. Мапи повинні бути надруковані на 4 листах кожна; розмір листа 82×110 сант. Папір для мап постачає міністерство освіти.

Латинсько-український словник.

До видавничого відділу міністерства освіти передано на розгляд рукопис латинсько-українського словника, складений учителями Звінським та Щербаненком, про що вони повідомили відділ ще в квітні цього року. Словник містить до 9000 слів і матиме 16—17 аркушів друку петиту ін. 8.

Про мову в діловодстві.

В міністерстві продовольчих справ 30 липня за № 366 видано такого наказа:

Мною помічено, що 1) При виконанні службових обов'язків і навіть при внутрішнім листуванні не всі урядовці вживають українську мову; 2) листування ведеться не з належною грамотністю; 3) не всі урядовці володіють українською мовою і не всі звертають на вивчення її належну увагу.

Звертаючи на все вищезгадане особливу увагу і нагадуючи, що згідно істнуючим законам державною мовою Української держави є мова українська, наказую:

1) При виконані службових обов'язків і взагалі в міністерстві, а також при листуванні, як внутрішнього так і зовнішнього характеру вживати виключно українську мову;

2) Пильно стежити, аби на грамотність листування звертались належна увага і аби підписуючі пам'ятали, що підписування неграмотно писаних паперів лежить на їх відповідальности;

3) Н. п. директорам департаментів і завідуючим відділами звертати увагу на те, аби всі співробітники, які ще не досить засвоїли українську мову, зробили це в найскоршім часі;

4) Прохання про призначення на посаду, писані не на державній мові, повертати без розгляду;

5) У випадку звертання по службових справах осіб, які державною мовою не володіють, належить відповідати на мові, яку ця особа розуміє.

Підписали *Ю. Соколовський* директор канцелярії *Заїковський* сарінив завід. адм.—перс. відділом *Трофименко*.

Угноювання посівної площі.

Міністерство земельних справ клопочеться про угноєння посівної площі. Зогляду на те, що тепер бракує суперфосфату та ріжніх матеріялів для угноювання землі, земельний департамент вийшов з докладом про передачу йому всіх хемічних виробів тих інституцій військового часу, які ліквідуються, для використання їх в справі угноювання.

До смерти І. М. Стешенка.

Правління дніпровського союзу споживчих союзів та товариств України, на засіданні своєму, вшанувавши вставанням світлу пам'ять невтомного борця за народню справу Івана Матвієвича Стешенка, вирішило повісити в помешканні союзу портрет Ів. Матвієвича Стешенка. Крім того доручено культурно-просвітньому відділу союза негайно розробити питання про достойне вшанування пам'яти небіжчика заснуванням стипендій його імени на кошти союза, як в своїй кооперативній школі, так і при українському народньому університеті та инше.

—

Оксані Михайлівні Стешенковій.

Правління Дніпровського Союзу Споживчих Союзів та Товариств України, поділяючи глибокий жаль всієї України з приводу злочинного вбивства великого громадянина, щирого борця за народню справу та невтомного працьовника на ниві народньої освіти Івана Матвієвича Стешенка, висловлює Вам, Шановна, Оксана Михайлівна, щире співчуття. Небіжчику—пером земля, вічна пам'ять і слава.

Хроніка.

До похорону І. М. Стешенка. Рада міністрів на засіданню 12-го серпня постановила прийняти похорон І. М. Стешенка на державний кошт.

Закон про оренду. На засіданню 12 го серпня рада міністрів ухвалила законопроект міністерства земельних справ про урегулювання взаємовідносин між власниками та орендаторами нерухомого майна, яке є по-за межами города і має сільсько-господарське значіння.

По договорам, заключеним до 1-го січня 1918 р. згідно з новим законом орендатори, що не заплатили власникам орендної платні до 1-го липня 1918 р., тратять право на орендуване майно, і всі словесні й писані договори вважаються скасованими, а майно передається власникові, при чому засів і врожай, як на ниві так і зібраний, переходить власнику дурно, а живий і мертвий інвентарь переходить власнику за гроші для користання їм для обробки землі до 15 листопада біжучого року. Орендаторів можуть виселати по постанові тимчасової земельної ліквідаційної комісії без судового разбору справи.

Ще одна ревизія. З наказу міністра харчових справ утворена ревизійна комісія для ревизії районних шкіряних комітетів у Київі, Харькові, Одесі.

Секретаря київської харчової управи д. Кулакова призначено головою ревизійної комісії по справах 6 го департаменту міністерства харчових справ.

До приїзду В. Ляпинського. В міністерстві закордонних справ представникам преси було офіціяльно заявлено, що замітки декотрих київських газет, у яких приїзд В. Ляпинського звязувався з справою про Холмщину, не відповідають дійсности, бо д. Ляпинський приїхав в одпуск по справах особистих.

До призначення П. Я. Стебницького. Нас просять зазначити, що сенатора П. Я. Стебницького призначено не товаришем голови української мирової делегації, а його заступником.

Зневага державної мови.

селі Тараса згорів дім кревняка Андрія Шевченка; майно розграбовано. 75-літній старець Андрій без даху.

Старший унук Андрія—Митрофан, який головував на всеукр. з'їзді вільного козацтва—убитий.

= Сільські вистави. „Просвіта" с. Гапеніяки заснувала драматично-вокальний гурток, який дуже гарно одіграв п'єсу Квітки-Основяненка „Сватання на Гончарівці". Після вистави був концерт. Чистий прибуток призначений на читальню-бібліотеку.

= Панахида за Стешенка. В Бердичеві було одправлено панахиду за І. М. Стешенко.

= Бердичівські українські курси одкрились 11 серпня. Слухачів з'їхалось 100 чоловік. Багацько не приїхало через залізничний страйк та через брак грошевий.

= Грабіжництво. Єлисаветська міська дума ограблена на 65,000 карбованців.

= Вбивство. На хуторі біля Б. Виски (Одеса) вбито поміщика Пещанського, його дружину, пять дочок і зятя.

Судові справи. На прикінці серпня київський окружний суд приступить до розбору справ з участю присяжних засідателів, котрі будуть призначені по списках 1916-го року.

Переказують, що частина справ про большевиків або звязаних з перебуванням большевиків у Києві, і які стосуються приватних осіб, буде передана з штабних судів київському прокурору для розгляду цих справ згідно з законами мирного часу.

Призов новобранців. Повідомляють, що в осени буде переведено призов новобранців 18, 19 і 20-ти років.

Холера на Україні. Останніми днями на Чернигівщині зареєстровано 101 випадок холери, з яких 45 закінчились смертю.

На Поділлю—1 підозрілий на холеру випадок.

На Катеринославщині—8.

На Київщині—1.

В Гомельському повіті—7 холерних випадків.

Наступання большевиків. Місцевою радіо-станцією перехоплено телеграму Чичерина московському посолові в Берліні Йоффе, де говориться: Революційне військо, збільшене новобранцами, наступає на чехо-словацькому фронті. Казань очищено з усіх боків червоною армією і місто опинилось напередодні здачі; також Симбірськ попаде в руки червоної армії в найблизчі дні. Червона армія наближається до Катеринбургу.

По Україні.

= „Нова Січ". В Сумах засновано недавно т-во покалічених воїнів „Нова Січ", яке дуже гарно розвивається. Головну ролю Ш. С. відограє в освіті на селах. Крім цього улаштовує лекції, театральні вистави та кінематографи. „Нова Січ" заснувала в Сумах власний театр і запрохала до його здатних українських артистів.

= „Просвіта". в Мефері (харківський пов.) улаштувала вистави та лекції. Місцева інтелігенція улаштувала загальноосвітні курси: 1) для неграмотних, 2) для грамотних, 3) для робітників.

У Великій Писарівці „Просвіта" має роскішну сцену, декорації для вистав і гарну бібліотеку. Рада т-ва старається одкрити українську гімназію.

= Українські курси. В Зміїві скінчились українські курси. Наприкінці улаштовано вечірку, на якій хор Ступницького виконав нові його колядки. Настрій був гарний і поважний.

= Українська гімназія. Заходами земської управи в Боромлі, лебединського пов. засновується українська гімназія з вищими класами.

= Проти української держави. Деркачівська земська управа (Харківщина) запропонувала своєму парохові Кудряцеві вибратись з села за те, що він в церкві веде явну агітацію проти української держави.

= Сім'я Шевченків. В Кирилівці, (звенигородський пов.) в рідному

= Прилюдні збори українських соціялістів-федералістів. 14 (27) липня одбулися в Чернигові прилюдні збори Чернигівської громади укр. соціялістів-федералістів. З приводу смерти відомого громадського діяча проф. Ф. Вовка голова громади І. Шраг розповів про життя і діяльність небіжчика, як українця. А. Верзилов—прочитав доклад про Драгоманова і значіння його діяльности в українському русі В. Адаменко—ознайомив збори з постановами останнього з'їзду партії укр. соц.-фед.

= Большевицька медицина. В слободі Успенській запорожських залізниць, совітська влада дозволила в місяці березні 1918 року аптекарському немічникові Оболадзе відкрити аптеку. П. Оболадзе, взагалі як аптекарський помішник не маючи права на відкриття аптеки, не тільки успішно торгує якимись „снадобьями", але навіть зайнявся лікаруванням, про що розліпив таке оголошення:

І. Т. Оболадзе

возобновилъ по возращеніи пріемъ больныхъ въ слободѣ Успенскѣ.

Внутреніи болѣзни и операціи.

Удаленіе, пломбированіе зубовъ. Искусственные зубы. Лѣченіе животныхъ.

Де що про завдання промисловости на Україні.

Під час війни, брак хемико-фармацевтичних препаратів і предметів медико хирургічного постачання, котрі Росія одержувала з дебільшого з Німеччини, примусив цілу низку організацій, як спілка земств і городів, військовий промисловий комітет і инші—взятися за виробку тих чи инших препаратів та предметів. Наслідком цього була відповідна досить значна промисловість. Коли стало видко, що війні хутко край, усі ці інституції почали ліквідувати ці підприємства і не тільки через брак коштів і взагалі тяжкі умови їх істнування, через загальний нехід, але і через те, що не мали жадної надії витримати конкуренцію з закордонною промисловістю. Тим часом виявилось, що тут Україна мусить показатися тільки на свої сили завдяки головним чином, браку за кордоном цілої низки сировини. Мало того, тільки на Україні істнують тепер сприятливі умови за-для розвитку деяких галузів хемико-фармацевтичних препаратів, з окрема так званих „галенових препаратів", для котрих потрібен спирт і ріжні лікарські рослини, бо закордоном бракує і того, і другого. Далі, за кордоном бракує міді, та инших металів; за браком вугля стоять більш року гути, а через те дуже бракує й шкла і т. ин. З другого боку дуже важко все це легально вивезти з-за кордону бо на все накладається велике мито, до 112—115% вартости краму через те, що це не корисно й самим закордонним промисловцям, широко розвилась оріґінальна контрабанда. Це все, на жаль, свідчить, яку помилку зробили українські промисловці, не вживши всіх засобів, щоб як-небудь зберегти ті хемико-фармацевтичні та медико-хірургічні підприємства, котрі істнували у нас. Треба добре пам'ятати, що ми мусимо покладати в цьому надії тільки на самих себе і негайно взятись за врятування тих підприємств, котрі ще не цілком загинули, і за утворення нових.

Ю. Меленевський.

„Просвіта" на Лук'янівці.

Протягом останнього місяця радою „Просвіти" при Дехтярівських інституціях в одному з помешкань кримюта, де збудована постійна сцена т-ва, поставлено п'єси: „Нахмарило" Грінченко та „Мартин Боруля" Тобілевича. Через те, що всіх глядачів, які бажали б бути на виставі театральна заля не могла вмістити (вона містить понад 250 глядачів), кожну п'єсу доводилось виставляти двічі і що разу заля була повна. „Нахмарило" було поставлено 28 червня та 1 липня, „Мартин Боруля"—29 і 30 липня. 50% з прибутку од вистави „Нахмарило" 28 червня одіслано до комітету допомоги жертвам вибуху на Звіринці (211 карб. 75 коп.). Зараз театральна секція т-ва готує до вистави п'єси С. Васильченка. „На перші гулі" і „Не співайте півні, не вменшайте ночі.

На одному з засідань ради було вирішено улаштовувати курси для дорослих, а для цього серед служачих Дехтярівських інституцій зроблена була анкета, яка дала такі наслідки: більшість (27) висловилась за улаштовання курсів українознавства, друга, теж значна частина (22), за курси нижчої початкової школи і 13 душ за курси середньої школи. Маючи такі наслідки радою т-ва доручено голові шкільно-лекційної секції вжити всіх заходів за для улаштовання в першу чергу курсів українознавства.

ТЕЛЕГРАМИ.

(Од Українського Державного Телеграфного Агентства.)

Австрійське офіціяльне повідомлення.

12 серпня.

На італійському фронті вчорашній день минув без визначної діяльности піхоти. За те в багатьох місцях була велика гарматня стрілянина й діяльність літунів. Італійські повітряні ескадрилі, літаючи над Кельдре Сете Комуне з невеличкої височини обстрілювали добре помітні польові шпиталі, причому вбито кілька хворих та санітарів.

На албанському фронті нічого особливого.

Болгарське офіціяльне повідомлення.

10 серпня.

Македонський фронт. На захід од озера Охрида вартові розігнали бомбами кілька ліших французьких чет. На північ од Бітолії коло східної Черни гарматня стрілянина з обох боків часами дуже збільшувалась. На південь од Дойрану англійські відділи намагались кілька разів підійти до наших окопів, але їх нашим вогнем одбито.

На труну І. М. Стешенка.

(Од власного кореспон.).

ЄЛИСАВЕТ, 11. Єлисаветська „Просвіта" висловлює глибокий жаль і співчуття з приводу передчасної смерти Івана Матвієвича Стешенка вірного сина України.

Турецький посол в Німеччині.

БЕРЛІН, 11. Турецьким послом у Берліні призначено Ріфаата-пашу, який був двадцять років тому совітником того ж самого посольства.

На Мурмані.

БЕРЛІН, 12. (Радіо). З Москви телеграфують, що туди прибуло з Мурману 200 матросів, котрі одмовились воювати проти совнаркома. Кажуть, що мурманська залізниця зруйнована на великому просторі. Сполучені держави ні нащо не вважають. Людність байдужа.

Війна Дону з совітською республікою.

РОСТОВ-над-ДОНОМ, 12. Щоб припинити наскоки вороніжських красногвардійців на північно-західну частину країни, донське командування одіслало військо на межі вороніжської губернії. Після впертого бою козаки захопили місто Богучар. В медведицькому напрямку козаки, доганяючи розбитих большевиків, дійшли до села Красний Яр саратівської губернії.

По повідомленню козачого штабу військо під командою генерала Мамонтова, йдучи в царицинському напрямку вздовж залізниці, розбило большевиків, захопило станцію Кавомузшинську, другий же козачий отряд, перейшовши Дон вище Калача, одкинув большевиків до хутора Пісковатського, увільнив од них лівий беріг Дону й знову захопив Калач. Одночасним наступанням у царицинському напрямку з півночі, козаки захопили станції Лог та Іловлю гряде-царицинської колії, в обох районах большевики понесли великі втрати людьми та військовим припасом.

Громадські роботи.

ОДЕСА, 12. Комісія боротьби з безробіттям виробила проект громадських робіт при зміцненню спадаючої в мере дачної місцевости Ланжерон й засипуванні болот у Хаджибейському лимані. Оба проекти коштуватимуть 18 міліонів. Городоначальник Мустафін виїжає до Києва, щоб підтримати прохання про державну допомогу.

Кримський кабінет.

СИМФЕРОПОЛЬ, 12. Соковніна призначено міністром освіти.

Севастополь—вільний порт.

СЕВАСТОПОЛЬ, 12. Сулькевич в розмові з офіціяльними особами заявив, що севастопольська пристань буде торговельною.

Школа імени Шмідта.

МИКОЛАЇВ, 13. Зібрання членів т-ва „школа імени лейтенанта Шмідта" через брак коштів ухвалило просити міністерство освіти прийняти школу в своє завідування з тою самою назвою.

Прийнято доклад про українізацію школи з навчанням деяких предметів по московськи.

Грабунок з душогубством.

МИКОЛАЇВ, 12. З Криму повідомляють; Поблизу Судаку до човна, в якому гуляв гурток, підплили невідомі, які пограбували і вбили пять чоловік гуртка. Невідомі втікли. Один з ограбованих уратувався.

Заходи проти пошестей.

МИКОЛАЇВ, 12. Херсонське губернське земство організовало шість протипошестних відділів для роз'їздів по губернії.

Гряд.

МИКОЛАЇВ, 12. З Криму сповіщають: В де-яких частинах симферопільського повіту випав великий гряд, що дуже попівечив хліб та садовину й попсував дерево. Втрати великі.

Заборона вивозу.

ОДЕСА, 12. Військовий губернатор заборонив вивозити з Одеси та її району харчові припаси без окремого дозволу.

З л и в и.

УМАНЬ, 12. На протязі останніх днів в повіті випало багато злив, що затримують жнива.

Брак води.

ЯЛТА, 12. Недостача води в місті страшенно збільшується, деякі участки пробувають без води по кілька днів.

Ростовський союз фронтовиків.

РОСТОВ над ДОНОМ, 12. Донський отаман дозволив закритому союзові фронтовиків продовжувати свою діяльність; встановлено, що обвинувачення його в большевизмі та антинімецькій агітації—неправдиві. Голову та секретаря союзу, яких мали висилати,—звільнено.

Панахиди по Каледіну.

РОСТОВ над ДОНОМ, 12. У річниця смерти Каледіна в Новочеркаську епископ Гермоген одправив урочисту панахиду в присутности великої юрби. Панахиду одправлено також по других станицях та містах.

За кордоном.

Італійські аероплани над Віднем. „Berlin Tagebl." повідомляє що 9 серпня 6 італійських аеропланів літали раиком над Віднем і кидали тисячі прокламацій, в яких закликають людність Австрії до припинення війни, яка однаково приведе всіх до самогубства.

Прокламація англійців. „Berl. Tagebl." переказує, що англійський уряд звернувся з прокламацією до руського народу, в якій підкреслюється, що антанта посилає своє військо в Росію на те, щоб визволити Росію з залежности од Німеччини. Прокламація кінчається обіцянкою, що антанта бажає бачити Росію міцною, вільною, що вона не важить на територію Росії й забере своє військо, скоро тільки Росія стане на власні ноги.

Генерал М. В. Алексеєв. Як сповіщає московська преса, генерала Алексеєва призначено головнокомандуючим над усіма військами, що виступили у Сибіру проти большевиків.

Нова війна Росії. Німецьке прес-бюро повідомляє, що на останнім засіданні совіта Ленін заявив, що Росія перебуває з державами антанти в стані оборончої війни.

Переїзд совнаркома. По відомостям із Гельсинфорса стало відоме, що совітський уряд має переїхати з Москви до Кронштадту.

Потим же відомостям германський посол Гельферих переїздить з Москви до Пскова.

Чехословаки в Росії. „Berlin. Tagebl." повідомляє, що нині чехословацьке військо, поповнене козаками та мобілізованою людністю значно збільшилось і досягає числа 300 тисяч.

Самостійна Фінляндія. З Брюселя повідомляють, що в день святкування національного фламандського свята Рада Фландрії одержала 448 привітальних телеграм од 295 громад. В усіх привітаннях підкреслюється вимога самостійности Фландрії, а одночасно з цим висловлюється повне довірря теперішній фландрській Раді.

Становище большевиків. З московської преси становиться все більш очевидним, що большовицька влада в Росії переживає все критичну хвилю: англо-французьке військо вже майже під самою Вологдою, чехо-словаки взяли Казань і йдуть на Вологду для сполучення з англо-французьким військом, щоб потім разом наступати на Москву.

Північно-Кавказька республіка. У Києві перехоплено радіограму, посланну з катеринодару на ім'я совіту народніх комісарів, на ім'я російського посла в Берліні Йоффе і всім такого змісту:

„Доводиться до загального відома, що північно-кавказький з'їзд совітів у Катеринодарі 7-го липня ц. р. постановив утворити північно-кавказьку совітську республіку, що об'єднує губернії: Ставропільську, Чорноморську, Кубань, Терський край і ті, що входять складовою частиною в федерацію Російської соціялістичної совітської республіки.

Вищий уряд республіки—центральний виконавчий комітет совітів народніх депутатів північно-кавказької республіки. Місце пробування уряду у м. Катеринодарі.

Підписав голова ц. в. к-ту Півн.-Кав. сов. респ. „Рубін".

Друга перехоплена радіограма такого змісту:

„Совітам народніх комісарів, копія Троцькому.

Центр. викон. к-т північно-кавказької совітської республіки на засіданню 10-го липня 1918 р. обрав військовий комісаріат півн.-кавказької совітської республіки, при чому комісарами призначені члени ц. в. к. півн.-кавк. сов. респ. т.т. Єсенов і Турецький. Воєнним керовником затверджено товариша (пропуск), на посаду воєнного комісара П.-К. республіки ц. к. призначив товариша А. Саличева. Голова в. к. Рубин. За секретаря Акулов".

Папа і сім'я Романових. Германське бюро повідомляє по радіо:

З італійських джерел переказують, що папа римський вживає заходів на користь переводу сім'ї Романових з Росії.

Чи воює Росія з антантою. З Москви повідомляють, що на запитання консулів антанти (держав згоди) комісар закордонних справ Чичерін заявив, що заява Леніна про те, що між російським урядом і державами згоди виник стан війни, не треба розглядати, як оповіщення війни, бо воно уявляє собою лише констатування того факту, що Росія перебуває у стані оборони, на взірець того стану, в якому вона одним час перебувала відносно Германії.

Література, наука.

Українська академія наук. По постанові комісії академіка Вернадського на історично-філологічному відділі академії наук буде 7 катедр по українознавству, 8 катедр загальних історично-філологічних наук та 12 спеціяльних комісій.

Вістник В. С. Л. П. і А. Вийшла кн. 1—2 часопису „Вістник Всеукраїнської Спілки лікарських помішників, помішниць і акушерок". Зміст: Від редакції *Ю. Гудзій*. Про 2-ий всеукр. фельдшерсько-акушерський з'їзд. Проект про установу середне-медичної освіти на Вкраїні—*К. Гордієвич*. Старою стежкою. Санітарний корпус в українській армії і сучасний мент. *К. Заренко*. Біографії видатних професійних діячів (Д. Л. Панчехів). До з'їзду лікарів Медично санітарна хроника. Наше життя—*Безталанний*. Фельєтон. Бібліографія і рецензії. Оголошення.

„Вільна Українська Школа"—вийшло ч. 10. Зміст: До наших читачів. *С. Русова*: Де-що з філософії виховання.—*О. Левитський*: Про навчання рідної мови в українській початковій школі *О. Биба*: Сонце, життя і школа.—*В. Родников*: Огляд української дитячої літератури.—*П. Клименко*: Навчання історії у початковій школі. *О. Баржицький*. Про курси українознавства. Найголовніші правила українського правопису. З життя вчительських спілок. Хроника. Критика (М. Ш-кий, О. Курило. П. Шахрай). Розгляд підручників у міністерстві освіти. Нові книги. Оглав за ввесь 1917—18 шк. рік.

Кооперативне видавництво „Рух" та Слобожанщині.

25 липня окружним судом затверджено статут Кооперативного видавництва „Рух" на Слобожанщині.

Видавництво переслідує мету—видання науково-популярної літератури, творів художнього й беллетристичного (красне письменство) характеру. Окрім загально-політичних книжок, видавництво має на меті видавати повні твори українських та чужеземних письменників, вчених, публицистів, философів. У відділі „Універсальна Книгозбірня" видавництво має на меті видання художніх творів як оригінальних так і перекладних, українські поеми, повісти, оповідання нариси, малюнки і т. ин.

У відділі „Дитяча Книгозбірня" видаватимуться ілюстровані дитячі книжки для дітей всякого віку.

У відділі „Педагогична Книгозбірня"—видаватимуться підручники для нижчих та середніх шкіл під доглядом наукових сил та фахевців-вчителів.

До цього часу видавництво видало біля 20 різних книжок між котрими найголовніші:

1) *„Кобзарь"*—Т. Шевченка, повне видання з вступними статями професорів *Д. Богалія* та *М. Сумцова*. ілюстрований чеським художником К. Неметцем.

2) *„Коротки граматика української мови для дорослих"*. Прив.-доц. О. Синявського.

3) „Пан"-Шарль-ван Лельберг, сатирична п'єса на 3 дії, переклад з французької мови І. Юрк.

4) „Лісова справа на Україні" М. Шаповала і багато инших.

До друку готуються твори:

Квітка Основ'яненко, збірник поезій Журби, праці ще до дитячого виховання Животко (Пухальського), декляматор Різниченка в 5 т.т.

Членами видавництва можуть бути дорослі як чоловіки так і жінки, кооперативні, просвітні і т. ин. установи та юридичні особи. Кількість членів необмежена. Пай—50 крб. і 10 крб. вступних. Запис до товариства ведеться в книгарні видавництва „Рух": Харків, Катеринославська вул. д. № 31.

Дописи.

Ст. УЛАДІВКА (на Поділлі). 4 серпня проїзжаю через ст. Уладівку (на Поділлі). Став потяг. Бачу—на площі перед за'їзним двірцем сила молодих хлопців. На кашкетах у них одноголові білі орли, на штанах—малинові лямпаси.

Пол'ські легіонери.

Підходжу до одного і заводжу балачку. Розпитаю, що їх в Уладовці стоїть до 500 чоловіка; вони озброєні. Чого вони стоять?—не знають. Кожний з них одержує в день 10 карб. Від кого?—не знають.

Цікаво би знать, для якої мети стоять в Уладовці легіонери і хто їм видає платню.

Здається давно вже був наказ військового міністра про роззброєння польських легіонерів.

А може цей наказ не дійшов до Уладівки? К. Яворський.

С. ЖЕНИШКІВЦІ (на Поділлю). 28 липня цього року артистичний гурток т-ва „Просвіта" виставив відому українську оперу „Наталка-Полтавка" і дивертисмент (декламація, співи і танці). Грав в атрактах і акомпаніровав співам власний оркестр. Вистава зійшла досить гарно і зробила велике враження на селян. Не зважаючи на дощ, збір був мало не повний. Чистий прибуток від вистави призначено на придбання підручників для вечірних курсів про дітей і дорослих, які відкриває „Просвіта" в недалекім часі. Вл. Плінський.

М. ХАРЬКІВ. „Ново-Олександрійський інститут сільського господарства і лісоводства".

На початку війни в осени 1914 р. із Ново-Олександрії (Putawy) Люблинської губ. був евакуований тимчасово інститут сельського господарства і лісоводства. Евакуація одбулась дуже спішно, через що інститут перевів до Харькова дуже мало. Перевезена тільки канцелярія, де-що з обстановок лабораторії і кабінетів, а також найбільше цінний живий інвентарь ферми. Решта ж велика і цінна фундаментальна бібліотека, майже цілком всі кабінети і лабораторії і т. д. зосталися в Ново-Александрії.

Як відомо, остаточно Ново-Олександрія зайнята австро-угорським військом, тільки в липні 1915 року значить, часу було досить, щоб вивезти відтиля все інститутське майно. Але чомусь цього не зробили. Багато майна було знищено польськими легіонами (перший легіон на російській Польщі формувався в Pulawach) і російським військом, решта ж там і зосталась. І питання про повернення його інститутові ще й до цього часу не вирішено.

В Харькові міститься інститут в приватнім помешканні, далеко не пристосованім до його потреб. Власне, це помешкання вміщає тільки канцелярію і кілька кабінетів і аудиторій. А фактично інститут живе „в сусідах"—технологичному інституті (хемічні лабораторії), в університеті (зоологія, мінералогія й геологія), в ветеринарному інституті (зоотехнія) і т. д.

До революції російський уряд збірався інститута з Харькова перенести. Претендували на його крім Харькова, Полтава, Катеринодар, Катеринбург, Курськ і ин.

Але найбільше шансів мав, здається, Катеринодар. Але, як бачиме, інститут зостався на Україні і остаточно вирішено залишити його в Харькові. Міська дума вже одвела 60 десятин землі під будівлі коло „городского парка", розроблюються уже й плани будівель. Незабаром вирішиться й питання про ферму для інституту. Зараз намічаються такі способи вирішення цієї справи: або буде куплений маєток в с. Алексієвці в 3-х верствах од Харькова, або інститутові буде передана ферма Харьківської середньої сільсько-господарської школи; а цю останню буде переведено до Чугуєва на місце військової школи.

З початку наступаючого шкільного року інститут має перевести деякі реформи, а саме: сільсько-господарський відділ розбивається на підоділи (чи секції)—економичну, рослиноводственну, зоотехничну і меліоративну.

Прийом нових студентів в цьому році відбудеться на старих підставах по конкурсному іспитові. Іспити почнуться з 1 вересня. Характерно, що і тепер конкурс буде по математиці, фізиці і російській мові. В цім відношенні тутешній технологичний інститут трохи чутливіший, він з числа конкурсних предметів російську мову викинув. Прохання приймали од усіх бувших підданих „единої неділимої" не питаючи, чи являється подавець громадянином української держави, чи ні. Так теж зробили й инші харьківські вищі школи, як хлоп'ячі так і жіночі. Є підстави думати: через те, що пани професори руських вищих шкіл в Харькові, ще ніяк не розберуть від кого вони одержують гроші, чи мало нашої молоді зостанеться за бортом вищої школи, а на II місці, на кошти українського народу будуть вчитись чужинці. С.-г. інститут приймає цього року 200 чоловік на обидва відділи. При чому 50 вакансій з цих 200 призначається для бувших військових.

Про українізацію інституту зараз говорити не приходиться. Навіть зовнішнього вигляду інститут до сього часу не спромігся змінити: й досі вишається давня вивіска з „двуглавим орлом" і написом „Ново-Александрійський інститут сельського хозяйства" ті ж самі старі бланки і печатки з орлами. В канцеляріях ніхто по українському не розуміє. Резуміється, річ не в вивісках і печатках, але і це є добрим показчиком. Професори і асистенти в величезній більшости руські, українці-рекегати, або других національностей. Більшменш свідомих найдеться. душ 5-6. се б то біля 10% всього преподавательського складу. Крім того серед професури, взагалі не дуже те поступової, є і в свій час призначені на катедри ще в часи Кассо, які своїм чорносотенними ідеалами, напевно, не зрадили й тепер.

Що ж торкається студентства, то склад його був до останнього часу такий. Всього студентів було коло 500 чоловіка. З них жидів—50(10%) поляків те ж коло цього, білорусів душ 10, литовців теж приблизно стільки, кавказців всіх націй душ 15—20. Ці групи були об'єднані в національні організації. Українців було звичайно душ 100—150, може навіть і більше, се б то 30—35 від всього загалу студентів, але національно свідомих, об'єднаних в „Громаді" налічувалось чоловік 20—30, се б то 20% всіх українців і 4—6 всього загалу студентів. Хоч великороси певно, численністю й не дуже переважають українців, але групи инчих націй в питаннях українізації в своїй більшости очевидно будуть з ними.

Який національний склад студенства буде тепер в зв'язку з одміною % норми для жидів і загальними умовами сказати зараз не можна.

Лист до редакції.

Щоби уникнути всяких непорозумінь, ми нижче підписані заявляємо: Постановою ц. к. у. п. с.-р., якою розвязано партію укр. соціялістів-революціонерів, ми лишилися поза партією з її теперішнім ц. к. і заяви про приняття нас у партію, яку гуртує ц. к., не подавали, а тому не підлягаємо цьому ц. к. і не маємо нічого спільного ні з ним ні з його політикою.—*Шраг Микола, Лизанівський Іван, Солтан Микола, Чечель Микола, Охримович Юліян, Григоріїв Никифор, Залізняк Микола, Залізняк Володимир, Корж Кузьма, Толмачів Гриць, Шаповал Микита, Косенко Іляріон.*

Київ 12. VIII 1918.

Подяка.

Ініціятивна група бувших богданівців приносить щиру подяку панотцям, які правили панахиду, та слухачам учительських курсів, котрі були на панахиді, а також всім присутнім громадянам, котрі не дивлячись на несприятливу погоду прийшли разом з нами послати до Бога в день річної панахиди свою молитву за наших братів, що пали від зрадницької руки.

Ініціятивна група бувших богданівців та комітет по збудуванню памятника.

Повідомлення.

◁ **Чергові збори** товариства ветеринарних лікарів відбудуться в четвер 15-го серпня в д. № 33 п. 2 по Лютеранській вулиці о 7-й годині ввечері.

◁ **Доклади в комерц. інституті.** Рада київського союзу інженерів улаштовує 14 й 15 серпня в актовому залі комерційного інституту в 7½ год. веч. доклади на тему про технично-економичні й фінансові взаємовідносини України та Росії.

Докладчики професори Л. Н. Яснопольський, К. Г. Воблий, В. І. Гриневицький, инж. Тимошенко та инші.

Члени „К. О. С. І." та запрошені окремо входять безплатно, не члени як гості, платять 3 карб. за обидва зібрання.

◁ **Засідання лекторів.** У п'ятницю 16 серпня в департаменті позашкільної освіти на Терещенківській 2, відбудеться засідання п.п. лекторів народньої середньої школи й майбутнього українського університету.

Просвітня комісія українського університету прохає шановних п.п. лекторів, які дали згоду працювати,—прибути о 6 годині вечора.

◁ **До завідуючих.** Рада спілки просить всіх завідуючих і вчителів українських шкіл, а також членів спілки прибути обов'язково 14 серпня о 5 г. веч. на Яриненську № 6, поверх четвертий з приводу прийому дітей в українські школи.

Редактор Андрій Яковський.

Оголошення.

ХОР т-ва „Батьківщина"

Співанка відбудеться сьогодня 14-го серпня о 5 годині вечора в помеш. авдиторії Бульварно-Кудрявська 26.

Весело-Тернівська укр. гімназія оголошує вільні посади вчителів 1) математики і фізики, 2) укр. та російськ. мови умови: 150 карбов. лекція, minimum лекцій 24, господарство класи (кл. наблюб.) 600 карб. почта: Веселі Терни на Катеринославщині. 5—920—4

Кобеляцька Повітова земська Управа

запрошує особ на посади лекторів-бібліотекарів. Вимоги такі: учительська освіта, володіння українською мовою.

Умови: 1800 карб. на рік, помешкання, опал і гасло. 2—1012—2

Видавниче т-во „ДЗВІН"

винниченко в. Повне зібрання творів у 15-ти томах вже друкується.

Перші томи вийдуть незабаром в такім порядку:

Том I Краса і сила та инші оповідання.
„ II Голота й инші оповідання.
„ III Боротьба й инші оповідання.
„ IV Моє останнє слово й инші оповідання
„ V Історія Якимового будинку й инші. оп.
„ VI Рівновага.
„ VII і VIII „По свій і Божки".
„ IX Босяк та инші оповідання.
„ X Хочу й инші оповідання.
„ XI Записки кирпатого Мефистофеля.
„ XII Оповідання останніх років.
„ XIII-XV П'єси.

Хто хоче мати повне зібрання означених творів повинен про се заздалегідь повідомити виключно видавниче т-во „Дзвін" (Бесарабська пл., ч. 2), надіславши задатку не менш 10 кар. на комплект. 5—925—4

ДЛЯ Лубенського Сердюцького Кінно-Козачого Полку потрібні ветеринарні-фершали й ковалі. Звертатись по адресі Львівска 54. 15—0850—13

Центральна Експедиція Українського Друку

оголошує до відома бібліотек, книгарень, земств, просвіт та инших інституцій, що з 1-го серпня одчинена передплата на висилку щотижневих збірок

НОВИХ КНИЖОК

Кожна збірка вміщатиме по одному примірнику всіх нових Українських книжок, які зявлятимуться на книжному ринкові. Передплаточний внесок 15 карб., на решту буде накладатись платіж. Передплату треба надсилати на адресу Київ, Хрещатик 9 ЦеЗнтр. Експед. Україн. Друку 998—6

Правління т-ва **„Народня Торговля"** прохає товаришів членів виповнити постанову загальних зборів з 21/VI с.-р. про поповнення пайових внесків до 15 карб. Правління певне, що т-ші поставляться уважно до грошових справ т-ва й сповненням своїх членських обовязків допоможуть свому т-ву вийти з скрутного грошового становища. Т-ші! Будуть гроші—буде й крам. 1—0905—1

Сьогодня БІГИ. Початок 1 г. 30 хв. дня.

ПРИЙМЛЕТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 1918 р. НА ЖУРНАЛ

„ШЛЯХ" орган незалежної думки

місячник літератури, мистецтва і громадського життя. Рік видання другий.

Програма: Красне письменство. Літературно-критичні статті. Громадсько-політичні статті. Характеристики. Мистецтво—мялярство, музика, театр. Вісти про українське життя. Библіографія. Оповістки.

СПІВРОБІТНИКИ: О. Агієнко, В. Алешко. Х. Алчевська, М. Віляшевський, В. Верховинець, М. Вороний, проф. О Грушевський, М. Жук, Г. Журба, Б. Заклинський, И. Зоричук, П. Карманський, О. Ковалевський; Х. Коломийченко, С. Крилач, проф. А. Кримський, А. Кудрицька, М. Левитський, І. Липа, В. Липинський, Х. Майстренко, Я. Я. Мамонтів, О. Назарук, О. Олесь, Т. Осадчий, В. Отамановський, В. Пачовський, Б. Підгорецький, В. Пічета, І. Прихоженко, В. Різниченко, М. Рильський, М. Рудницький, Я. Савченко, В. Самійленко, О. Святогор, О. Слісаренко, В. Тарноградський, проф, Є. Тимченко, П. Тичина, М. Филанський, Г. Хоткевич, М. Чернявський, Г. Чупринка, С. Шелухин, М. Яичук та инші.

Передплата—в конторі редакції: Київ, Маріїнсько-Благовіщенська 128, п. 20. Вартість: річно—20 карб., ½ р.—10 карб., ¼ р. 5 карб. Телеф. 50-59.

Редактор-видавець Хведір Коломійченко. 3—0184—2

Приймається передплата на 1918—1919 шкільний рік на загально-педагогічний журнал

ВІЛЬНА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА.

Рік видання другий.

Журнал виходить з серпня що місяця (окрім двох літніх місяців) при участі кращих українських і закордонних педагогічних сил.

З огляду на ненормальні обставини видавничої справи передплата твердо не установлена: ПОКИ-ЩО треба присилати 15 карб.

Зважаючи на теперішню дорожнечу й недостачу паперу, журнал друкується в обмеженій кількости, тому просимо ш. и. п. передплатників і особливо Народні Управи (земства) заздалегідь внести передплату.

Плата за оповістки: стор.—100 карб., ½ стор. 50 карб., ¼ стор.—25 карб., за зміну адреси—1 карб.

Журнал видає Всеукраїнська спілка. Редагує комітет.

Відповідальний редактор О. ДОРОШКЕВИЧ.

Адреса: Київ, Васильківська, № 11, 2-й поверх.

Продаються комплекти журналу за 1917-18 р. без числа 1-го (яке розпродано) за 14 карб. При колективній передплаті знижка 10 відсотк. 6—0180—3

Видавнича спілка „КНИГОЗБІРНЯ" у Київі.

Редакція й контора: Бесарабка, 2; тел. 24-01. Книгарня: Хрещатик, 28.
Книгарня і крамна комора: Хрещатик, 25, Пасаж, крамниця № 28.
Телеграфна адреса: Київ, Книгозбірня. Поштова скринька № 400. Біжучі рахунки: Українбанк, № 697, Союзбанк, № 1817 і Губерніяльна каса дрібн. кред., № 2418.

Вийшли з друку такі книжки:

ч. 1. Джек Льондон — Погаснь . . . 75 к. (розпродані
„ 2. „ „ Велике чудо . . . 65 „ „
„ 3. „ „ На межі . . . 65 „ „
„ 4. „ „ А — Чо . . . 65 „ „
„ 5. К. Макушинський і Оскар Уальд—Дарунок дітям, ілюстр. казки . . . 1 карб. 45 „ „
„ 6. Марія Конопницька—На дорозі . . . 65 коп.
„ 7. Іван Косинин—Білієт . . . 65 коп.
„ 8. „ „ Блакитна акварелля . . . 65 „
„ 9. Федір Сешгалевич—Отець Сава . . . 65 „
„ 10. Корній Макушинський—Дуже чудні казки . . . 1 карб. 20 „
„ 11. Антін Чехів—Серед ночі . . . 65 „
„ 12. „ „ Сельські лікарі . . . 65 „
„ 13-14. Л. Яновська—Повернувся із Сібіру драма на 5 дій. . 1 карб. 25 „

Друкуються і незабаром вийдуть:

ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ:

ч. 1. Л. Яновська—Поводатирь, етюд на 1 дію.
„ 2 „ Серденьку золотому... жарт на 1 дію.
„ 3 „ Огненний змій, драма на 4 дії.
„ 4 „ На зелений клин, комедія на 5 дій.
„ 5 „ Людське щастя, драма на 5 дій.
„ 6 „ Noli me tangere драма на 4 дії.
„ 7 „ В передрозвітньому тумані, драма на 5 дій.
„ 8 „ І він, як всі, драма на 4 дії.
„ 9 „ Давид Найда (п'єса з кооперат. життя).

Наукові:

ч. 10 Пауль Зіперт—Популярна геольогія, з 40 малюнками.

Ілюстровані книжки для дітей:

ч. 11. В. Гауфф — Історія молодого англійця (з німецьк.)
„ 12. „ „ — Зачарований корабель (з німецьк.)
„ 13. „ „ — Штенфольська печеря (з німецьк.)
„ 14. М. фон Ебнер-Ешенбах — Мати (з німецьк.)
„ 15. „ — Крамбамбулі (з німецьк.)
„ 16. С. Корвін-Павловська — Казки баби Оксани.
„ 17. Томсон-Сетон — Легенда про білого оленя (з англійськ).
„ 18. „ — Син вільного степу (з англійськ).
„ 19. К. Макушинський — Дуже чудна казка про царівну Марусю й чорного лебедя.
„ 20. „ — Дуже чудні казки (друге видання)
„ 21. К. Макушинський і Оскар Уальд — Дарунок дітям (друге видання).

Красне письменство:

„ 22. Ф. Сешгалевич — Отець Сава (друге видання).
„ 23. Антін Чехів — Серед ночі (друге видання)
„ 24. „ — Сельські лікарі (друге видання).

К коморі й книгарнях Спілки мається великий вибір українських книжок всіх видавництв на Україні й по-за її межами, шкільних підручників, географичних мап, портретів наших письменників, листівок, улаштовані книгозбірні для початкових, вищих початкових і середніх шкіл, приватніх осіб і громадських установ.

Катальоги всіх українських книжок, шкільних підручників, улаштованих Спілкою книгозбірень друкуються, незабаром вийдуть і будуть висилатися дурно.

Замовлення за готові гроші або післяплатою (налож. платеж.) виконуються негайно. Книгарням, земствам, школам, просвітам і громадським організаціям знижка від 5 до 25 відсотків. При замовленні треба надіслати завдаток в розмірі половинної суми, на яку робиться замовлення.

Гроші й завдатки треба або вносити на один з біжучих рахунків Видавничої Спілки „КНИГОЗБІРНЯ", рівночасно надсилаючи замовлення до контори Спілки, або надсилати безпосередньо до контори Спілки. На замовленнях треба зазначати точну свою адресу й найближчу станцію залізниці.

Пересилка за кошт покупця. 998

Друк. акц. т-ва „Петро Барський у Київі", Хрещатик № 40.